

BORSA GEDEON- MŰHELY- KONFERENCIA III.

2026. október 12.

FELHÍVÁS

ROMLÁSOK ORVOSLÁSA

A TÖRÖK KOR NYOMTATVÁNYAI
MOHÁCSTÓL BUDA VISSZAFoglalásáig

KEDVES KOLLÉGÁK!

Az OSZK Régi Nyomtatványok Tára 2026. október 12-én harmadik alkalommal rendezi meg a Borsa Gedeonról elnevezett műhelykonferenciát. Az évente megrendezendő esemény lehetőséget kíván adni arra, hogy előadónk a Régi Nyomtatványok Tára gyűjteményéhez és az itt folyó, nemzetközileg is elismert bibliográfiai munkához kapcsolódó kutatási eredményeiket bemutassák, különös tekintettel azok könyv-, nyomdászati-, művelődés- és irodalomtörténeti vonatkozásaira. A szimpózium címe az idén:

Romlások orvoslása: a török kor nyomtatványai Mohácstól Buda visszafoglalásáig

Mohács 500. és Buda visszavívásának 340. évfordulója jó alkalmat szolgáltat arra, hogy e két meghatározó történeti esemény által keretbe foglalt időszak nyomdájának működését és nyomtatványait vizsgálat tárgyává tegyük. A korszak meghatározó toposzaként a „romlás” mindenkor összekapcsolódott a törökök Mohácsnál aratott győzelmével és az oszmánok magyarországi jelenlétével. Műfajokon és műveken átívelő módon az egész XVI–XVII. század egyik fő narratívájává vált, hogy a magyarság bűnei miatti isteni büntetesként értelmezték a történelmi eseményeket. A politikailag és felekezetiileg is széttagolt országban, ha másban nem is, abban mindenki egyetértett, hogy e romlások orvoslására volna szükség. Ennek az orvoslásnak mintegy történeti végpontja Buda várának visszavívása és a visszafoglaló háborúk sikere volt. A korszak egész történetológiai gondolkodását áthatotta tehát a romlás toposza és az azon való munkálkodás, hogy sikerüljön orvosolni a bajokat.

Konferenciánkon arra keressük a választ: hogyan ragadható meg a XVI–XVII. századi nyomtatványokban ez a haza sorsának jobbitásáért, orvoslásáért aggódó szándék és mély elköteleződés? Hogyan alakította a történeti sorsértelmezés az alkotók, nyomdászok, mecénások, könyvkereskedők, olvasók stb. saját életsors-értelmezését is? Milyen fontos társadalomformáló szerepe volt a háborús körülmények között létrehozott nyomdáknek? Milyen művelődés-, iskoláztatás- és gyülekezetszervezési szerepük volt a nyomdáknek a korszakban, s közvetve hogyan segítették elő a romlások orvoslását? Hogyan ragadható meg a haza megtartásáért aggódó gondolat a korszak egyházi és világi irodalmi szövegeiben? Hogyan jelentek meg a fontos történeti események a korszak nyomtatványiban? Megragadható-e az a lelkerő és mély hit a török kor szövegeiben, (szerzői vagy nyomdászai) életműveiben, amely a haza romlásának orvoslásán munkálkodott?

Előadásukat többek közt az alábbi témakörökben várjuk:

- a török vész árnyékában munkálkodó nyomdászok és nyomdák története és sorsa;
- eddig ismeretlen nyomtatványok és töredékek a romlások idején;
- külföldi nyomdák működésének okai és szerepük, jelentőségük a hazai művelődésben;
- nyomdák szerepe az állam életének szervezésében (Gyulafehérvár, Bécs);
- nyomdák és nyomdászok szerepe a városi és gyülekezeti életben;
- nyomdák és nyomdászok szerepe az iskolák életében;

- a történelmi események ábrázolása és értelmezése a kor nyomtatványiban;
- romlás és orvoslás toposza a XVI–XVII. századi nyomtatványokban;
- a nemzeti önszemlélet és sorsértelmezés főbb narratívái a korszakban;
- prédikációk, hitviták, politikai iratok stb. és az „orvoslás” szándékával létrejött művek és életművek;
- a lelkiégi irodalom szerepe: imádságok, elmélkedések és a lelki orvosság keresése;
- tisztelegve az idén száz éve született Dörnyei Sándor (1926–2022) emléke előtt: herbáriumok, füveskönyvek és az orvostudomány kezdetei a török korban.

Jelentkezés

A konferenciára előadással jelentkezni kívánó kollégáktól azt kérjük, hogy juttassák el tizenöt-húsz percesre tervezett előadásuk munkacímét és 1000–1500 karakter terjedelmű összefoglalóját az alábbi e-mail-címre:

regikonyv@oszk.hu.

Jelentkezési határidő: 2026. május 24.

Az előadások elfogadásáról

2026. június 5-ig értesítjük a jelentkezőket.

A konferenciára szeretettel
várunk minden érdeklődőt!

Üdvözlettel,
Régi Nyomtatványok Tára
Országos Széchényi Könyvtár

ORSZÁGOS
SZÉCHÉNYI
KÖNYVTÁR

